

Vízkezelés — ózonnal

Az ivóvíz fertőtlenítéséhez, csírátlantatásához, kellemetlen íz- és szaganyagok eltávolításához világ-szerte háromféle anyagot használnak: klórt, ózont és fluort. A sokat szidott, néha kellemetlen ízt adó klórral való vízfertőtlenítés és szagtalanítás a legolcsóbb megoldás. Az ózonnal viszont az a legfőbb előnye, hogy a hatására keletkező vegyületek nem kellemetlen ízűek. Hátránya azonban az, hogy meglehetősen drága. Az ózon előállításához ugyanis sok villamosenergiára van szükség. Drágasága mellett még egy jelentős hátránya van: ellentétben a klórral, hatása nem folyamatos, vagyis csak egyszer csírátlantítja a vizet, míg az újabb fertőzésekkel szemben — például

amikor a csövek sérülése miatt fertőző baktériumok kerülnek a vízbe — hatástalan.

A 12 egységből álló ózonizáló üzemet egy franciaországi vízműben állították üzembe. Az ózonfejlesztést úgynevezett villamos csendes kisülés segítségével végzi. A csendes kisülés terén keresztül levegőt áramoltatnak, amely onnan ózonnal dúsulva távozik. Ezt azután átáramoltatják a tisztítandó vizen.

Hazánkban szerény múltja van az ivóvíz ózonizálásának. Balatonföldváron 1962. óta működik egy kisebb teljesítményű ózonozó berendezés. A jövőben Szolnokon, Debrecenben és Szigetszentmiklóson tervezik egy-egy ózonozó üzem létesítését.

Fürdőruhák, fehérneműk

Divatról, orvosi szemmel

A szellős nyári viseletek viszonylag kevés egészségügyi problémát okoznak — mondja dr. Rácz István kandidátus, a Budapesti Bőrklinika tudományos osztályának vezetője.

— Leginkább az allergizáló műszál- és festékanyagok okoznak gondot, elsősorban a női fürdőruhák, amelyek meglehetősen tarkák. Legtöbbjük anyagát különféle anilinn festékkel színezik, s ezek a festékek elég gyakran okoznak allergiás kon-takt túlérzékenységet. Ha az ilyen festékanyaggal színezett fürdőruhát nedves testen viselik, vagy az ilyen anyagból készült ruhába beleizzad valaki, a kioldódó festék könnyen okozhat allergiás bőrgyulladást. Ezért, ha valaki a strandolást, fürdést követő egy-két nap után a fürdőruha által fedett bőrfelületen viszketést érez, vagy észreveszi, hogy bőre kipirosodik, lehetőleg vegyen más fürdőruhát. Az ilyen jellegű túlérzékenység leghatásosabb ellenszere az, ha minél jobb minőségű és minél színtartóbb anyagból készült fürdőruhát viselünk.

Fürdőruhánál ebből a szempontból teljesen közömbös a szabás, vagy az, hogy milyen anyagból készült. Al-sóseműnél azonban egyáltalán nem mindegy, a műanyagból, különösen a nylonból készült fehérneműk ugyanis nehezítik a bőrfelület párolgását. Alattuk a bőr nyirkos marad, és a befülledt nyirkos bőr kedvező táptalaja a gombás, fertőzések megbetegedéseknek. Hasonló a helyzet a nylon-zoknik viselésénél is. A műanyag zokniknak azonban nagy előnyük, hogy könnyen, gyorsan moshatók, tisztíthatók. Ugyanez áll természetesen a műszál fehérneműkre is. Ez utóbbiak viselése akkor ésszerű, ha fölöttük nem hordunk meleg holmit, amittől még jobban felhevülhet a szervez-tünk, mert ez is fokozná bő-rünk izzadását. Egészségügyi szempontból a minél porózusabb, ritkább szövésű anyagból készült ruhák a legelőnyösebbek, köztük is azok, amelyek kevert műszálal alapanyagú textíliák-ból készültek.

— Kerüljük a durvább szálakat tartalmazó gyapjú vagy kötött műanyag ruha-neműk viselését, ha azok közvetlenül érintkeznek a bőr felszínével. Az ilyen mű-anyagszálak vagy durvább gyapjúsálak ugyanis bele-

akadnak a bőr szárazabb hámsejtjeibe, és erős me-chanikus ingert, viszketést váltanak ki. Ha az ilyen bőrt a körmünkkel piszkáljuk, ez is könnyen bőrbetegségekhez, fertőzésekhez vezethet. Ezért pulóver viselése ing nélkül — ami ma-napság divat — nyáron különösen hátrányos. Nem túl egészséges a szűk nadrágok viselése sem: a túl feszesre szabott nadrág ugyanis nem biztosítja a bőr megfelelő szellőzését, ez elsősorban a combhajlatban okozhat bőrgyulladást. Arról nem is beszélve, hogy a szűk nadrág viselése a férfiaknál hosszabb távon szexuális káro-sodáshoz is vezethet.

— Végül még egy jó-tanács. A desodoráló szerek alkalmazása előtt mindig gondosan mosakodjunk meg, és töröljük szárazra bőrünket. Ha izzadt testrésze spricceljük vagy kenjük a desodort, ez szintén kel-lemetlen, viszkető érzést vagy gyulladást okozhat. Az izzadtsággal keletkező bomló anyagok és a desodoráló sze-rek keveredéséből irritáló anyag keletkezik, ami igen erősen izgatja a bőrt.

M. P.

Tóth Béla:

SZEGEDI REGÉLŐ

Újságok, korok, események

47. Szegedi Napló, 1883. június 1.

A csángó-egyesület igazgató bizottsága szerdán Kamermayer K. elnöklété alatt ülést tartott. Az ülés főtárgyát gr. Bánffy Béla jelentése képezte. Először magához a czélhoz s az annak megvalósítására választott eszközökhöz szólt. A czél az Al-Dunánál rendelkezésre álló földeken Zalánkeméntől Kubinig magyar elem-nek letelepítése volt. Nyolcz öbölzet állott itt rendelkezésre, melyek közül hatban halak lak-nak, lakikázní s hajózni lehet még ma is, a te-lepítés itt tehát keresztül nem vihető. Csak két öbölzet van mentesítve, de ezek is akként, hogy még az sem tudható, vajjon egy nagy dunai ár-víz ellen mennyire képesek e töltések a földeket megvédeni. Ez öbölzetek Pancsovánál kezdődnek s Ráday-falván alól végződnek. Mentésük részben az akkori lakosok, részben egy társulat által kíséreltetett meg, de akkor keresztülvihető nem lévén, a társulat egyezségre lépett a ka-tonai kincstárral, minek folytán bizonyos föld-mennyiség a társulat rendelkezésére maradt. — A telephely a következő: 1. rojloviczi erdő, Pan-

A jövő útja a bizalom

— Valamerre mindenképen lépünk kell, mert, ahol most tartunk, igen kevés. — Az ásoththalmi szakszövetkezetek párttitkárai mondták ezt a napokban egy beszélgetésen, amikor a kisgazda-ságok jelenéről, és várható jövőjéről folyt a szó. Mi kértük a beszélgetést.

A négy szakszövetkezet-nek összesen 1347 tagja van, a közösen művelt terület nagysága viszont pár hold híján csupán 4 ezer hold.

A közös terület nem feltétlenül jelent nagyüzemi termelést. Az Alkotmány Szakszövetkezet 110, az Egyetértés 130 olyan földdarabbal számol, amelyben a 800 négyszögöltről a 25 holdig minden méret megtalálható. Ráadásul sovány homok va-lamennyi. Van olyan, amelyik 15 éve nem látott trá-gyát. Átokházáról azt mondja az itt élő ember: az isten is eddig ment, aztán visszafordult.

Kevés a gép. Több van ugyan, mint tavaly volt, de így is kevés. A szakember is kevés.

— Ide legtöbbször csak az jelentkezik, aki máshol nem talál helyet, és csak addig marad, amíg elmenni nem tud.

— Helyből lenne jó kinevelni a szakembereket. Előbb kellett volna erre gondolnunk. Ha nekik adtuk volna, amit a vándorlókra fordítottunk, maradtak is volna, és talán tovább is juthattunk volna.

— Aki produkálni akar, megszokik. Itt úgy érzi, keze-lába meg van kötve.

— Miért?

— Elaprózódik a munkája a sok kicsi területen, eszkö-zök sem állnak rendelkezé-sére, a vezetés pedig olyan volt legtöbbször, hogy köl-csönösen nem tudták elvi-selni egymást.

Speciális szövetkezeti for-ma a szakszövetkezet. A ta-gok munkájuk zömét otthon dolgozzák. Gépekkel, beszer-zéssel segíti őket a szövet-kezet, és magára vállalja a termékek értékesítését. Mi-kor erős tehát a szakszövet-kezet?

— Ha a tagok gazdasága jó, sokat segít. Maga a pénz-forgalom, az otthon termelt áruért a szakszövetkezet ár-kiegészítést kap. Sertés, paprika — ez hozzá a leg-többet. De nem ez tartja fenn a szakszövetkezetet.

— Akkor nem is ez a jö-vő útja?

— Semmiképpen. A föld-től sokan szabadulnak, be-adják a közöbe. Ez lenne az igazi, a nagyüzem, de ne-hezen lép előre.

Vegyük sorra, mivel pró-bálkoztak.

— A megoldás egyik ága, hogy vissza kell térnünk a mezőgazdaságba. Eddig a melléküzemágaktól vártuk a csodát, meg is hozták: mér-leghiányba zavartak mind-nyájunkat. Megszabadultunk tőlük, maradtunk a földnél.

— A sok, apró földnél?

— Nagy táblákat szeret-nénk kialakítani. Földünk van is hozzá, mindig több, mégis nehéz. Vegyük azt a példát, hogy össze tudnánk vonni tíz holdat, de van benne három, nagyon jó parcella. Azt nem adják be, el kell cserélni. De aki cse-rél, föltétlenül vannak; ne le-gyen messze az új, és az is jó legyen. Nekilátunk, meg-javítjuk a csereparcellákat, és utána javítjuk az egész tíz holdat. Kétszer javítunk, hogy egyszer a közösek jó legyen.

— Minden homokot javi-tani kell?

— Ha nagy táblát aka-runk, föltétlenül.

— Helyzeti előny: itt a lápföld.

— Úgy vagyunk vele, mint a szakemberek képzé-sével. Nem hittük el, hogy mérnök is lehet abból, akit ismertünk, aki közülünk való. Ha messziről jött, akármilyen volt, az volt a jó. A lápföldet is vitték máshová. Be is vált, mi fél-tünk tőle.

— Mit lehet akkor tenni?

— A homok úgy terem, ha trágyázzák. Trágya ak-kor lesz, ha állatot tartunk. Tartani tudnánk is, takar-mány lenne hozzá. Állat is lenne, amit beköthetünk az istállóba, de istálló nin-csen. Egyik szövetkezet se áll úgy, hogy akár nyári is-tállót tudna építeni. Nincs pénzünk hozzá.

Nem tudtam, hogy gyűjtő-bombához nyúlok:

— Ha egyik sem tud kü-lön, miért nem építenek kö-zösen?

Nagy hallgatás a válasz először, aztán kérdés:

— Társulásra gondolt?

— Arra.

— Ahhoz a meglevő appa-rátust mind a négy szak-szövetkezetben le kellene váltani. És a tagokat kicse-rélni.

— Nem értem.

— Nem lehet még egyszer beugratni őket.

— Miért „beugratni”?

— Mert már sokszor be-ugrottunk. Itt van a hűtő-ház. Mondjam?

— Ismerem. Vakvágányon van valóban.

— Itt volt a kacsatelep, társulással ment az is, nem is vált be.

— Merre fordulhatnak akkor?

— Ha tavaly a szőlő nem lett volna, mind a négy szakszövetkezet mérleghi-ánnyal zár. De a szőlő se fut be minden évben. Es fogy a szőlő, 30 évvel ezelőtt duplája volt a mostaninak. Közbevetem: Zákányszék, Mórahalom, Domaszék közel esik ide. Ott sokkal jobb a szakszövetkezetek.

— Jobbak a földjeik.

— Csak ez a magyarázat?

— És frissebbek voltak.

Mindig hamarabb észre vet-ték a lehetőségeket. Mi min-dig lekéstük a vonatot, min-dig akkor akartunk kapaszkodni, amikor nem lehetett.

A tagok sokáig azt hitték, úgyse válik be a szakszövet-kezet, ne erőlködjünk. Most már rossz néven veszik, ha a többiek megelőznek ben-nünket.

— Lépjünk vissza a szőlő-höz. Tavaly mennyi ter-mett?

— Hatvan mázsa, hektár-ra számítva.

— Az állami gazdaság többel számol. A tések is. És ők diktálják az iramot. Verseny lesz a szőlőnél, új fajták, új termelési eljárások, kombájnok, helikopte-rek szólnak bele nemsokára a versenybe. Mit tud ehhez képest lépni a szakszövetke-zet, a maga apró parcelláival? Szinte semmit. De lép-ni muszáj.

— Közösen kellene boly-gatni a szőlőt.

Hosszas vita indul innen. Lehet-e egyáltalán közösen? Mind a négy párttitkár azt mondja, az ő szövetkezetük tagsága ebbe nem menne bele. És a vezetőség sem.

Akkor se, ha ez a jobb.

— Ki győzi meg őket? A Kíssori embernek jobb a földje, az átokházi rossz. A Kíssori ennél fogva fázik a kézfogástól: én tartsam el amazokat is?

— Erről nincs szó. De ha összefognak, jöhetne az a szakember, aki itt is, amott is egyformán jól tudna gaz-dálkodni.

— Nincs bizalom.

Megint kanyarog a vita. Mondom én, hogy előáll va-laki Bábólnáról, azt mondja, másképpen kell a kukoricát termesztetni. A fél ország csatlakozik hozzá. Előáll egy másik Nádudvarról, megy utána majdnem a másik fe-

le. Itt az állami gazdaság szép szőlője, miért nem kér-nek innen szaktanácsot?

— Nincs bizalom.

— Ez nem bizalom, ez tu-dás, szakértelem kérdése. Bábólnának, Nádudvarnak se az ábrázata tetszik, ha-nem a számai. A garantált számai.

— Most hallottuk, a pin-cegazdaság 100 holdon akar szőlőt telepíteni. Ásoththal-mon. Meg is reméltünk, mert elszívna a munkaerőt.

Megint vita arról, hogy ölbe tett kézzel nem lehet nézni, hová fejlődik, aki bátrabban lép. Most jutunk el a cikkünk első mondatá-ban leírt kijelentéshez: — Valamerre mindenképpen lépünk kell. Az egyik lépés az összefogás lehetne. Vagy a szőlőtermesztésben, vagy az állattenyésztésben. A má-sik lépés a mindenben való összefogás. Választhatunk a kettő közül.

Csak ehhez megint biza-lomra lenne szükség. Nem abban kellene megbízni, aki hangosabban mondja a ma-gáét, abban inkább, aki meggyőzőbben. A szakérte-lemben. Abban, hogy eddig is eltartotta ez a föld Ásoth-halom népét, ezután jobban el kell tartania. De ehhez a mezőgazdasági tudományok minden ágára, a ma és a holnap technikájának min-den áldására, megfontolt tervezésre, megalapozott új-rakezdésre van szükség. Könnyen előfordulhat, hogy egy vonatról megint lema-radna Ásothhalom. Jó lenne megmutatni az itt élőknek, hol tartanak most a szom-szédok, és merre mennek a távolabb lakók.

Horváth Dezső

Hőerőmű

Alma-Atából jelentik: az Ekibasztuzi szénmedencében megkezdtek a 4 millió kilo-watt kapacitású hőerőmű épí-tését. A távlati tervek sze-rint még három, ugyanilyen teljesítményű hőerőmű épül. A termelt villamos energia egy részét a szomszédos kö-zép-ázsiai köztársaságokba és a Szovjetunió európai ré-szére juttatják el.

Az energetika a kazah gaz-dasági élet egyik leggyor-sabban fejlődő ágazata: je-lenleg húsz perc alatt annyi villamos áramot termelnek, mint 1913-ban egy év alatt.

csova tőszomszédságában, minden tekintetben kitűnő hely, de ebből még a régi jogosult tele-peseknek is határt kell kiszabni. Itt lenne Her-telendy-falva községe, mely már részben a régi telepesekből be is van telepítve. 2. Ivánova, je-lenleg Nagy-Györgyfalva; a Duna mellett az ár-terben, alsó része 30–40 méternyire a töltéstől. — E helyen szőlő telepítést nem tartja keresz-tülvihetőnek, sőt töltésszakadás esetére veszé-lyeztetve látja a települők életét és vagyonát, följebb pedig nincs a kincstárnak földje, itt venni kellene. 3. Gyurgyevó jelenleg Ráday-fal-va. E községet három méterrel való feltöltése megóvná ugyan az ártól, de külső határát nem, különben e töltés is igen nagy összeget emés-zene föl. — Mindezek folytán e helyeken nagy-műví település alig lehetséges.

Bánffy az ott levő csángók első csapatát Ivá-nován találta föld és gyékényből készült sáto-rokban egymás hátán. A bolgároktól elvett ker-tekből adtak nekik. A felső részen levők elég száraz helyen vannak, de az alsón levőknek a leszivárgó víz folytán rossz a helyzetük. Elel-miszterük máléliszt, burgonya, egy kevés túró és só. Ehségről itt nem lehet szó. Rosszabb volt a helyzet Gyurgyevón. Az újonnan ideérkezettek-nek semmi fedelük nem volt, s élelmiszerekkel is rosszabbul voltak ellátva. Itt sürgetően kellett intézkedni: a kormánytól táviratilag pénzt kér-tek, amelyből számukra barakkokat készítettek s a kormánybiztot fölkérték, hogy azonnal vá-sároljon élelmiszereket. A kubikolásból szerzett pénzzel aligha fogják magukat fönttartani, mert míg egy idevaló munkás négyszer annyit képes dolgozni és saját élelmével el van látva, a csán-gók közt alig van e munkára képes 900 ember s ezek keresményükből mintegy 2300 egyént kény-telemnek tartani. A munkabíró férfiakat belvizle-vezetésre, csatorna-ásásra akarják fölhasználni, de itt is csak 500 ember kaphat alkalmazást. Mindezek szerint a dolog el volt hamarkodva, amin bántódni nem lehet, hanem segíteni kell. Indítványozza, kéressenek meg a bukovinai pa-

pok, hassanak a népnél oda, hogy a bizottság újabb fölhívása nélkül ne jöjjön. Ideutazásra egyelőre senkinek se kell pénzt adni.

Szilágyi Dezső szerint nem a régi bizottság a hibás, hanem azok, kik tévesen informáltak. E hibát csak a kormány teheti jóvá s ez irányban már történtek intézkedések. Abba nem egyez-hetik bele, hogy a csángók mint olcsó cseledek egyeseknél elhelyeztessenek. Vagy új községet kell nekik alapítani, vagy a meglevőket erősí-teni. A kormány figyelme, szerinte, emlékirat útján fölhívandó lenne ez állapotra, amely czél-ból 5 tagú bizottság kiküldetését indítványozza.

Ugyanekkor a Szegedi Napló vezércikke:

A kormánynak becsületbeli kötelessége, hogy a Bukovinából becsalogatott csángó magyaro-kon segítsen, mert az „ígéret földjére” hozott rokonaink a szó legszorosabb értelmében nyomorognak. Földbeásott! vermekben tengődnek, ami a kiváló hegyi levegőhöz szokott csángó egészségét nagyon veszélyezteteti, kiváltképp a meleg idők beálltával a mocsárgőz dögletes bű-ze tizedeli meg őket. De a lakviszonyok tar-tatatlanságánál is égetőbbek a kereseti viszo-nyok lehetetlenségei. Egy erős munkás ember 2 fnt 18 krajcárt kereset inaszakadtáig való munkával. 1 kilógramm kenyér 14 krajcár. Egy 5–6 tagú család kenyérről sem lakhatik jól ilyen kereseti források mellett. Amelyik család-ban kenyérekésző férfi nincs, ott asszonyok áll-nak az erejüket meghaladó kubikos munkába. Torontál megye közigyűlése azt javasolja, hogy a kormány folyósítson minden családnak 800 fnt-ot, amiből 400 fnt fordítódna házfűtésre, 200 fnt kocsira, lóra, 200 fnt egyéb fölszerelé-sekre.

Kétségtelen jelentékeny áldozat ez a deficiens államháztartásra, de nem hagyhatjuk idecsalt csángóinkat a megmutatott nyomorban elpusz-tulni, s nem tehetjük ki magunkat a külföld gúnycakájának, és Ausztria kárörömének.

(Folytatjuk.)